

Пријоморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 196. • 10. АВГУСТ 1981.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

На Зубачким Убличима Збор братства и јединства

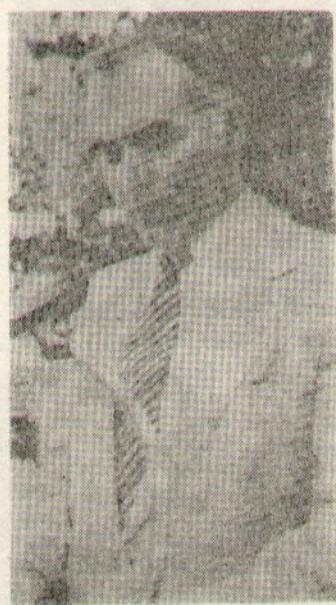
Првог и другог августа на Зубачким Убличима, тромеђи без међа, на оном истом мјесту где су, тачно прије чetrдесет година, исписане свијетле странице наше историје, окупили су се мјештани из десет општина Црне Горе, Хрватске, Босне и Херцеговине да на традиционалном збору манифестишу нераскидиво заједништво. Били су ту заједно борци шпанског грађансог рата, народни хероји, носиоци „Партизанске споменице 1941“, учесници историјског договора на Зубачким Убличима, грађани и омаја — њих око 20.000 на броју.

Традиционални 19. збор братства — јединства почевши је 1. августа заједничким логоровањем омладине Будве, Котора, Тивта, Цетиња, Никшића, Требиња, Билеће, Дубровника, Љубиња и других мјesta са тромеђе. Гореле су логорске ватре, вијориле се заставе, све се шаренило од боја народних ношњи.

Другог дана сусрета наступила је музика из Дубровника, Затона и других мјesta, а народно славље увеличала су културно-умјетничка друштва свих десет општина, као и чланови „Морешке“ са Корчуле.

У име домаћина збор је отворио предсједник Општинске конференције ССРН Дубровник **Либорио Полниада**, који је истакао велики значај манифестације као чиниоца очувања и јачања братства и јединства свих наших народа и народности.

На великому народном збору говорио је **Веселин Ђурановић**, предсједник Савезног извршног вијећа. Он је рекао да је братство и јединство били и остала услов и залога свих наших побједа, истакавши да су на почетку 1941. године фашистички окупатори рачунали да ће сломити сваки вид отпора, а југословенске људске и природне ресурсе укључити у своје освајачке и поробљивачке планове. Као што нам је познато, у том рачуну су се преварили. Преварили у се, јер је у нашој земљи постојала снага која је у општеју југословенским оквирима политички, идејно и акционо ујединила све најналепије и најборбеније из редова радничке класе, радног сељаштва, интелигенције и младе генерације, што се је прекалило у жестоким биткама за социјализам и национална права... Постојала је снага која је била дубоко повезана с народним масама, радничком класом и напредном омладином. Овај је у предратним годинама чинила огромне напоре да уједини све што је сло-

Веселин Ђурановић

бодљубиво и демократско уборби против растуће фашистичке опасности. Била је то Комунистичка партија Југославије на челу с другом Титом.

На традиционалном збору свечано су уручене плакете преживјелим ученицима историјског састанка у августу 1941, као и традиционална застава Збора „Братство-јединство“ омладини Цетиња, грађа — хероја, који ће бити до мајиц наредног, 20. Збора „Братства — јединства“.

У културно-умјетничком програму учествовали су „Кањош“ из Будве, „Слога“ из Ђеновића, „Васо Мискин — Црни“ из Требиња, „Захумље“ из Никшића, „Марин Држић“ из Дубровника, Мјешовити хор „Либертас“, „Линђо“ из Неума и многа друга културно-умјетничка друштva.

СЈЕДНИЦА КОМИТЕТА ОК СК БУДВА

Комунисти пред крупним задацима

На проширеој сједници Комитета Општинске конференције Савеза комуниста, која је одржана 30. јула, разматрана су нека актуелна идејно-политичка питања у вези даљег развоја самоуправних друштвено-економских односа и система социјалистичког самоуправљања, као и направљен договор с активностима Савеза комуниста у вези спровођења закључака ЦК СК Црне Горе о остваривању инвестиционе политике у нашој Републици.

О НЕСАМОУПРАВНИМ ПОНАШАЊИМА И КРШЕЊУ ЗАУЗЕТИХ СТАВОВА И ДОГОВОРА

У материјалима и уводним излагањима **Жарка Миковића**, секретара Општинског комитета, и **Гојка Митровића**, члана Комитета, наглашена је сложена проблематика која се видно испољава у нашој општини, како на плану спровођења политике економске стабилизације, тако и у вези санације и обнове, као и низа других негативних појава којима наша средина обилује. Но, ово није први пут да се о овим питањима расправља. И Комитет и Општинска конференција су у више наврата указивали на слабости и где оне највише долазе до изражaja, нарочито када је ријеч о политичкој инвестицији по трошњи, економској стабилизацији, несамоуправном понашању и кршењу усвојених ставова и договора. Указива је и на пропусте и несавјесно понашање при обављању значајних функција од стране органа и тијела Општинске скупштине. То је све допринијело непланском и нерационалном коришћењу простора тог најдрагоценјег фактора за развој Општине: постављању привремених објеката — кафана, бифеа, контејнера, што је у знатној мјери нарушило амбијент и деградирало квалитет туристичке понуде. И овог пута је наглашено да се због неефикасности служби и органа не извршавају обавезе према друштвено-поли-

тичкој заједници, како од стране приватних лица тако и радних организација. Све

се то постиже којекаквим махинацијама и шпекулацијама само да би се избегле обавезе, чиме заједница туби значајна средства. И раније и сада указивано је на проблеме у вези са инвестицијама без покрића, ненамјенско коришћење краткорочних кредита за инвестиције и да

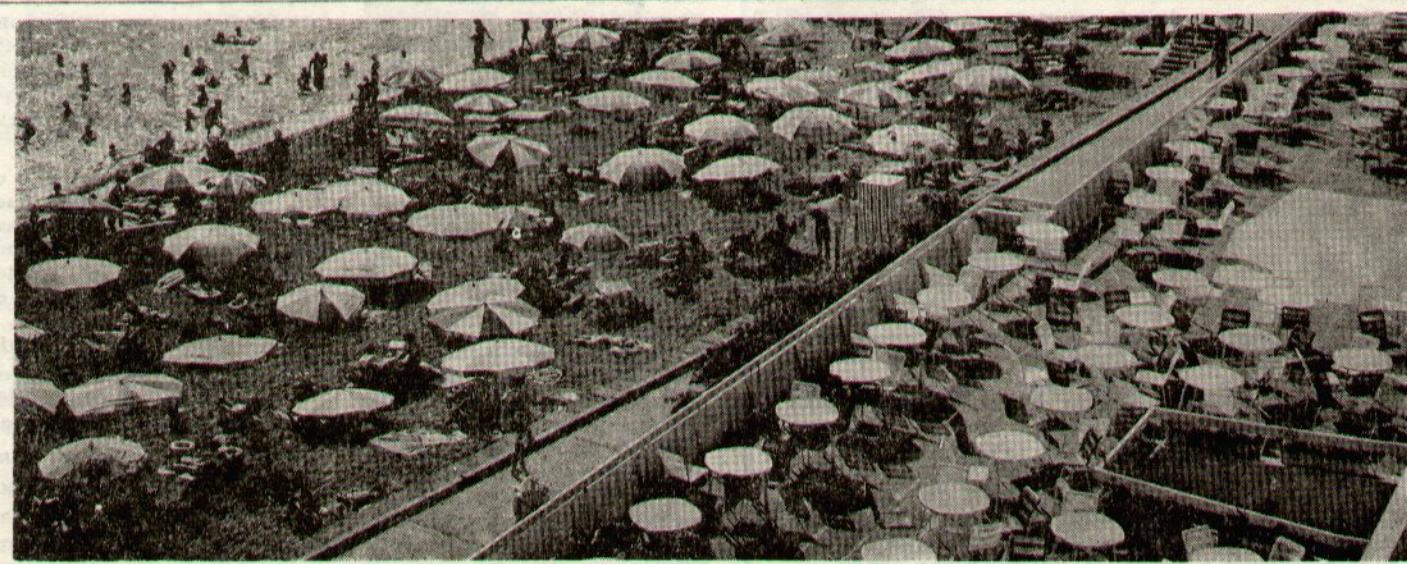
(Наставак на 2. страни)

О „Могрену“ и око њега

— Био бих некоректан ако бих на овој сједници заobiшао ваш Фудбалски клуб „Могрен“ — рекао је извршни секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе на сједници Комитета Општинске конференције СК. — То што се догађа у „Могрену“ и око њега, то како је „Могрен“ ушао у Другу лигу и то како ће да се ријеши његово финансирање и опстанак у Другој лиги, врло директно и, нажалост, грубо илуструје једно владајуће расположење у Будви, један већ изграђени менталитет. Кome, другови моји, данас треба један вјештачки састављен фудбалски клуб?! А „Могрен“ је такав од уласка у Црногорску лигу, од прије виљда десет година. „Боље“ је био такав док није потрошио неколико милијарди и растројио сви спорт котарски, такав је био и „Ловћен“ док се није распао, па таква је била и „Сутјеска“ док није растројила пола Никшића. Зар није корисније тај пар милијарди које треба уложити у фудбалски клуб уложити у рјешавање проблема једног богатијег културног и масовног спортског живота у Будви?

Зар је могуће да омладинско руководство Будве тако слијепо стоји иза једног професионалног фудбалског клуба, који, иначе, никаде у друштвеном систему спортског организовања нема такав статус какав он има у Будви? Ми морамо гајити врхунско аматерско стваралаштво а не врхунски професионализам! Овде се неко, користећи политичку власт, нагњиједио на вишак рада радних људи и тај вишак преселио у Фудбалски клуб и његову управу.

Ја ништа немам против тога што је „Могрен“ ушао у Другу лигу. Нека се он такмичи, ако то може, и у Првој. Али, пазите да вас овај народ једног дана не запита колико то кошта и из чијих цепова то иде, као и шта смо за те исте паре могли добити као трајно добро. Ово о чему размишљам требало би да буде став омладинске организације, а не да она буде адвокат једног фудбалског клуба постављеног на кривим ногама.

Стигао је трећи талас туриста

Сједница Општинског комитета СК

(Наставак са 1. стране)

се све то рјешавало на релацији Банка — Општина. Због рјешавања у тако уским структурима дошло је до тога да се у Будви приоритет при изградњи нових објеката да административно - управним зградама због чега на овом подручју нема ни једног новизграђеног угоститељског објекта који би, колико-тако, надокнадио изгубљене капацитете.

Негативно је оцијењен и рад друштвено-политичких организација, а нарочито Социјалистичког савеза и Савеза за Социјалистичке омладине. Око 500 омладинаца на подручју наше општине, речено је на сједници Комитета, није укључено у организацију Савеза омладине.

Органи Савеза комуниста — Комитет и Конференција — и до сада су указивали на све ове слабости и конкретно именовали њихове насице, али до промјене стања није дошло, па је све то што је Савез комуниста у Будви до сада предузимао подејало на „врћење мачке око вреле каши“. Неодговорност, непоштовање договореног, нерад, преокупирање личним проблемима, опортунистично по нашање, групање... карактеристика је будванског друштвено-политичког и привредног живота, па је крајње вријеме, како је речено, да се почне са ускраћивањем појерјења појединцима који се налазе на одговорним функцијама, јер је то изгледа једини пут да у Будви дође до разведравања.

ОЗАКОЊЕНИ СИТНОСОПСТВЕНИШТВО И РЕНИЈЕРСТВО

Учествујући у раду овога скупа, извршни секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе **Анђелко Ковачевић** рекао је да је исцрпљивање

у описивању проблема без њихове друштвено-економске и социјалне оцјене један од разлога нагомилавања толико слабости.

— У Будви се годинама конституише групно-својински однос, такође у свакој самоуправној и друштвеној средини — рекао је, поред осталог Анђелко Ковачевић — који, не само својим менталитетом, већ својим свим конкретним економским интересом, и појединачним и групним, врши снажан притисак на процес и карактер политичког одлучивања у општини. Довољно је напрвавити темељиту анализу даје да одлука Скупштине општине или одлука самоуправних интересних заједница, поготово оних из комуналне привреде, па ће се одмах видети да се тамо на својеврstan начин озакоњују ситносопствеништво и рентијерство... Овдје није ријеч о намјера да оних који учествују у доношењу одлука него о карактеру тих одлука и друштвено-економским, политичким и социјалним посљедицама које оне произведе. Ако Савез комуниста на овим теренима не води битку, онда ће се стално сучијавати са истим проблемима, што значи тапкati у мјесту.

Ковачевић је даље нагласио да је партијска организација Будве у досадашњој пракси према тим проблемима и појавама имала неборben однос, што је доводило до компромисерства, до праксе погодбеног односа према тим појавама и њиховим насијима, што је стварало атмосферу немоћи, ненадлежности, замене надлежности, а све скупа доводило до укупне друштвене неефикасности. Тако се стварала илузија да је у Будви, такође, све дозвољено. У таквим условима, очијајући представљају основу нашег система — друштвено власништво над средом

ствима за производњу — стаљно је доживљавало својеврсну ерозију, тако да се друштвено претакало, директно или индиректно, у приватно, а групно-својински слој је брже јачао свој економски положај него друштвени сектор.

ИЗЛАЗ ТРАЖИТИ У КОРЈЕНИТОМ ПРЕОБРАЖАЈУ

Подржавајући у основи материјале који су презентирани на сједници, Анђелко Ковачевић је рекао да је излаз из овакве ситуације у корјенитом преображају и на чину дјеловања прво Савеза комуниста у цјелини, од осnovне организације до Комитета и Општинске конференције, у веома радикалном мијењању начина рада Скупштине општине, њених извршних органа и органа управе, у ефикаснијем дјеловању друштвених органа: инспекције, друштвеног правобранаца самоуправљања, јањног правобраноца и других.

— Било би интересантно анализирати како јавни пра војници остварују своју функцију заштите друштвених имовина, или како Извршни одбор Скупштине, као политичко — извршни орган грекизним законским прерогативима и овлашћењима, доноси одлуке и које иницијативе покреће пред делегатском скупштином да би законским и другим мјерама пресекао ове дубоко негативне тенденције којима је овде било ријечи. И онда да на тој линији тражимо подршку Партије и осталих друштвених снага — рекао је Анђелко Ковачевић.

У дискусији су учествовали **Недељко Дапчевић, Љубо Рајеновић, Нико Јовановић, Драган Лијешевић, Гојко Јуановић, Лазар Шољага и Милева Марковић.**

В. Станишић

УЗ 40-ГОДИШЊИЦУ НАШЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

ЛИКОВИ ПАЛИХ БОРАЦА

Спасо Видов Миковић

Рођен је 1922. године у Челобрду, Свети Стефан, Будва. Завршио је четири разреда основне школе и изучио кројачки занат.

Спасо Миковић

лучног у излагању својих ставова и њиховом спровођењу у живот. Изучавајући занат, упознао се у кругу радње свога брата, организатора радничког покрета у Будви до 1935. године, члана КПЈ од 1937. године и секретара прве ћелије КПЈ у Будви, са карактером и циљевима борбе радничке класе и КПЈ, која је била на челу те борбе. Полетно и одлучно се определио за револуционарни раднички покрет. Уз свакодневни рад вриједно је читати напредну белетристику и популарну марксистичку литературу, ширео своја сазнања о Партији, револуцији и социјализму, продубљујући и јачајући своју везаност за њих. Активно је учествовао у омладинским и радијским акцијама које су покретали, организовали и предводили комунисти у Будви против ондашњег ненасилног и профашистичког режима, против намјера и активности Милана Стојадиновића да фашизира омладину и у другим акцијама и калио се у одлучног и храброг бораца за циљеве Партије и радничке класе. У СКОЈ је пријемлен средином 1940. године.

Априлски рат 1941. године и капитулација бивше ју гословенске војске и државе затекли су Спаса у Будви. Послије окупације земље враћа се у Челобрдо и учествује као скојевац у припремама за оружану борбу против окупатора. Уочи устанка одређен је у одред Пржно — Челобрдо. У 13-јулском општенародном устанку учествује као борац у акцијама против Италијана у реону Челобра. Послије сплашњавања устанка требало је да се, као некомпромитован и по налогу брата Ива, врати у Будву на илегалан рад. Међутим, окупатор је био обавијен штети коју су његов брат и он, па је био одмах ухапшен, мучен, осуђен и одведен у Италију, у затвор, где је остао до капитулације Италије, септембра 1943. године. У затвору је имао одлично држављанство. Послије бјекства из затвора повезује се с Народно ослободилачким покретом и ступа у јединице НОВЈ. Учествује у борбама у Далматији, Лици и Горском Котару. Погинуо је код Ријеке, крајем 1944. године.

Спасов брат Иво погинуо је на Пљевиљма 1. децембра 1941. године, сестра Драгица, храбри борац Четврте пролетерске (црногорске) бригаде, у Колашину, новембра 1943. године.

Пеко Лијешевић

ИЗ РАДА СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА

Недопустив однос

према обавезама

у Социјалистичком савезу, понашаји тако неодговорно?

Наравно, жељени одговори нису наћени, али су присутни у једном имали јединствен став. Десетак делегата, који подуже времена не присуствују сједницама Конференције, биће опозвани. То ће, што је и нормално, морати да ураде мјесне конференције које су их бирале да их представљају у Општинској конференцији.

Иначе, на сједници Конференције управо је требало да се расправља о задацима и обавезама мјесних организација у предстојећим изборни-

ма. Значи, требало је да се, као прво, сумира досадашњи рад и дају оцјене о постигнутим учинцима, као и да се одреде наредни задаци о дјеловању мјесних организација Социјалистичког савеза. Све је то изостало, па се, што је једино и било могуће, у уводном излагању и ма лобројним дискусијама „оперисало“ с већ опробаним критицизама у оваквим ситуацијама као што су: „требало би“, „морало би се“, „обавезаје“ итд., итд.

Све то и други примјери говори да рад Социјалистичког савеза не задовољава. То се, прије свега, може рећи за мјесне конференције, подручјске и, посебно, секције. Јер, све оне су на папиру до бројења, али конкретнијих резултата нема. Свemu томе потребна је подробна политичка анализа. Без ње стање ће се тешко мијењати. Без укључивања радних људи и грађана у друштвене и политичке токове, посебно у рјешавање конкретних животних проблема, не може би ти говори о даљем добрађива

Приморске Новине

Лист ССРИ општине Будва Уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРЈ — Будва, адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва, телефон: 41 846 — Број жијро-рачуна 20710-478-287 код СЛК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплатна: годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. — Рукописи се не враћају.

Н. Д.

У граду – хотелу

У предвечерје стигли смо у град–хотел о коме се ових дана у велико писше и прича. Истина, наш туристички светац и ранијих година био је на мети новинара и о њему се распредају у туристичким круговима. Овога љета то је нешто више изражено, јер се уједно причало да ће енглески краљевски пар, леди Дајана Спенсер и принц Чарлс, који су недавно ступили у брак, провести десетак мјесеца на нашем острву. У жељи да сазнамо нешто више о томе, а уједно и да видимо каква је ситуација у нашем најекслузивнијем љејтовалишту упутили смо се у некадашње рибарско село, које је већ преко двије деценије стјециште познатих и мање познатих личности и ту

риста, богатих шеика и банкара...

— Истина је да смо још у марта преко наше амбасаде упутили званично позив енглеском краљевском пару да буду наши гости током августа, — прича Pero Rađenović, помоћник управника „Светог Стефана“. — Били смо домаћини толиким познатим личностима, па смо сматрали да можемо удовољити захтјеве нових младенца.

За случај да се принц са супругом одлуче да проведу неколико дана у Светом Стефану, све је спремно. Ту је чувена вила 118 у којој су одмарали, између осталих, Софија Лорен и Карло Понти, Моника Вити, Марина Влади, Алберто Моравија, Хелмут Шмит, престолона-

следник Јапана Акихито... Екипа од 15 коноубара, коју предводи Обрад Кастратовић, и чета кувара, на челу с Вуком Митровићем, спремна је да учини пријатним трећутке одмора високим гости

но, овде не мисле само на принца Чарлса и Дајану, који, уколико се одлуче за Свети Стефан, треба да стигну 8. августа. У вријеме када смо посетили град–хотел у њему је боравило 110 гостију. Значи да је пола капацитета било празно, али су овде били задовољни.

— Мање је гостију, али рекли бисмо да су одабрани — истиче Pero Rađenović. — Дневни пазар је између 400.000 и 550.000 динара, а толико прави „Маестрал“ са 300 гостију. Једноставно, овог љета су стигли гости с дубљим цепом, што није случај и са осталим хотелима. Ванпансиона потрошња је изванредна, и ми, заиста, не мамо проблема.

Добро ће како очекују, ради и током августа. У су-

сједној Италији тада је сезона годишњих одмора, па је већ најављено да ће групе гостију из ове земље стизати на Свети Стефан. А, зна се, када они дођу, ето весеља и — паре. Јер одавно је познато да је Италијан понјбољи гост. Када је задовољан јелом, пињем и проводом — а овде се мало ко разочара — не враћа ни лире. Зато у град–хотелу задовољно трљају руке. Сваки гост је овде драг и сваки се дочекује са изузетном пажњом. У томе је и тајна успјеха нашег љетовалишта које је уцртано у све свјетске туристичке карте.

С. Грегорић

Називи улица и тргова

На заједничкој сједници свих вијећа Скупштина општине донијета је одлука о одређивању назива тргова и улица на подручју мјесних заједница Будва I, Будва II, Бечићи и Свети Стефан.

У Старом граду одређени су сљедећи називи улица и тргова: Његошева, Стјепана Митрова Љубишића, Вука Карадића, Петра I Петровића, Врања, Иве Миковића, Врзда, Крста Ивановића, Зановића, Бране Боцарића, Николе Ђурковића, Цара Душана, Ивана Црnoјевића, Николе Маиљанића, Стартоградски трг и Трг Кадића.

На осталом подручју мјесних заједница Будва I и Будва II одређени су на зиви тргова и улица: Трг братства и јединства, Словенска обала, Трг Републике, Маршала Тита, Приморски батаљон, Тринаести јул, Јелићска, Бокељска бригаде, Петровачка, Јадрански пут, Ловћенска, Двадесет други новембар, Блажка Јовановића, Титоградска, Четврти јул, Змајева, Војвођанска, Ловћенска, одред, Двадесет девети новембар, Вељка Влаховића, Загребачка, Панчевачка, Четврта пролетерска, Београдска, Македонска, Јубиљанска, Сарајевска, Вука Дојевића, Мајински пут, Трг Едварда Кардеља, Топлишки пут. Прва пролетерска, Ивана Милутиновића, Доситејева, Далматинска, Николе Тесле, Максима Горког, Првомајска, Прашка, Пре-

шнова, Спаска, Гундулићева и Светостефанска.

У Мјесној заједници Бечићи одређени су сљедећи називи улица: Осамнаести јул, Алексе Шантића, Кошљунска, Скојевска, Омладинских бригада, Сремског фронта, Иве Лоле Рибара, Братства и јединства, Народног фронта, Марина Бечића, Ивана Горана Ковачића, Стевана Штиљановића, Пионирска, Витодолска, Бечићка плажа и Паштровска.

На подручју Мјесне заједнице Свети Стефан одређени су сљедећи називи улица: Двадесетпети мај, Обала, Јадрански пут, Слободе, Туристичка и Вукиће Митровић-Шуње.

Скупштина општине је усвојила амандман делегата из Петровца и одложила одлучивање о одређивању назива улица и тргова за подручје Мјесне заједнице Петровац.

ОБИЉЕЖАВАЊЕ УЛИЦА И КУЋА

Самоуправна интересна заједница за изградњу и комуналну дјелатност дужна је да у року од шест мјесеци обиљежи тргове и улице, као и да постави кућне бројеве. Таблице о обиљежавању кућа бројевима постављају се на терет власника зграда.

Општинска управа за катастар и геодетске послове ће у истом року (шест мјесеци) израдити одговарајуће графичке приказе за све називе тргова и улица.

О ПРОЈЕКТУ ХОТЕЛСКОГ ГРАДА НА СЛОВЕНСКОЈ ПЛАЖИ

Драгоценјена искуства стручњака

У „Монтенегротуристу“ је недавно одржана конференција за штампу где су новинарима саопштени закључци комисије врхунских југословенских стручњака за конструкцију, статику и сезимику након што су експерти Уједињених нација дали примједбе на пројекат будућег хотелског града на Словенској плажи.

Да се укратко подсјетимо: чланови Међународног консултативног одбора при Уједињеним нацијама обишли су Приморско приморје и „снимили“ шта је урађено за дводесет година, и шта се планира убудуће. На завршном састанку у Тивту свјетски стручњаци, нарочито архитељи свјетског гласа Адолф Циборовски, дали су озбиљне примједбе на пројекат хотелског комплекса углавном са становишта сезимике.

С посебном пажњом проучили смо примједбе свјетских експерата и одржали низ састанака са најпознатијим југословенским стручњацима за конструкцију, статику и сезимички хазард — истакао је директор радне организације у изградњи Бранко Ђојковић. — Стручњаци који су радили пројекат водили су рачуна о евентујним новим земљотресима и он са држи решења која задовољавају. Но, примједбе експерата Уједињених нација су драгоценјене и ми смо их прихватили, нарочито оне које се односе на дилетацију (разак између објекта) о чему се у ранијем периоду овде

није водило рачуна. Прихваћене су и друге сугестије и, прије него што почне реализација пројекта, сва техничка документација ће се још једном наћи на ревизији, да би се постигла максимална сигурност у градњи нових објеката.

Како је новинарима саопштено, градња новог хотелског града на Словенској плажи почне у октобру. Она

ће се изводити у фазама до 1985. године. Комплекс ће имати 3000 кревета у различitim објектима са свим садржајима које тражи савремено туристичко тржиште. Пре драчунски радови износе 2,7 милијарди динара, али је извесно да ће у току градње, због поскупљења грађевинског материјала и услуга, та цифра бити већа.

С. Г.

Све више „илегалаца“

На нашој ривијери инспектори овога љета имају пуне руке после. Непријављивање гостију узело је толико маха да представљају, заиста, велики проблем. Домаћини се довијају на разне начине да доскоче инспекторима Одјељења унутрашњих послова и Службе друштвених прихода.

— Овога љета више је станови и новоизграђених кућа у Будви него прошле године. Тиме је и више соба за издавање. Међутим, домаћини се понашају, чини се, некоректније него раније. Најчешћи изговори су да су им гости пријатељи, а у великом броју случајева постоји договор између домаћина и госта како би се инспектор када стигне обмануо. Непријављених има и у аутокамповима, па смо стално на терену, најчешће ноћу, како бисмо открили „илегалаце“. Јер, поред велике штете од тога што се не убрајају боравинама и друге таксе, неприхватљиво је да становишта друштвене самозаштите и општепародне одбране да се не зна ко све борави на овом подручју — рекли су нам у Одјељењу унутрашњих послова у Будви.

Казне које изриче Служба друштвених прихода прилично су велике — крећу се од 10.000 до 20.000 динара (судија за прекршаје изриче, такође, новчане казне, али у мањем износу). Но, и поред тога, домаћини и даље држе „илегалаце“, ризикујући да плате прилично велике казне.

КОМУНАЛЦИМА ДВА „ЖУТА КАРТОНА“

Одржавање чистоће на сеља, плажа и других комуналних и јавних објеката на подручју наше општине никада није лак посао. Прво, због пространства ривијере, дуге двадесетак километара, и бројних објеката. Ту чинилицу, чак, и гости уважавају и због тога на (не)уређеност и (не)чистоћу плажа, паркинг простора, паркова, приступних путева, магистрале и простора уз њу не изричу тешке оцењене о нашој немарности и — нераду.

Прошлог мјесеца, и то у два наврата, на то су били приморани. Наime, врјеме им није дозвољавало да дан проведу на плажама, па су кренули у обилазак ривијере. Са тих штетњи вратили су се разочарани и огорчени. Од Бечића до Будве и обратно, затим даље до Светог Стефана, наилазили су на нечисте плаже и паркове, на смеће и гомиле „сортираних“ пластичних врећа. Видјели су нечисте ресторане и неуређене прилазе до трговина, поште и других објеката.

Уважавају, истина, да је земљотрес крупне и још увијек видљиве трагове оставио. Али, питају: до када да вам, другови туристички, комунални и други општински оци, опраштамо? Разлоги за то више не постоје.

За све што су видјели они су комуналцима, уго ститељима, инспекторима, саобраћајцима, издаваоцима соба и приватним угоститељима и другим учесницима туристичког живота — показали „жуте картоне“. Сада, значи, једино преостаје „црвени“, а шта он доноси, добро се зна. Њих би једино могли да завриједе они који су задужени, уз то дебело плаћени, да с тим „ситни цама“ брину. Нажалост, сматрају да је све што ради на високом нивоу. Све знају и критике, ма са које стране долазиле, не прихватају. Они су, кажу, незамјењиви и своје „познавање“ туризма у свакој прилици истичу!

Ранијих година говорили су да им за комуналне дјелатности нису одобрани потребна средства. Предсједник Извршног одбора Скупштине општине, Јубо Рађеновић, недавно је на одговорном сконту као да је ове године комуналцима одобрено онолико средстава колико су тражили. Рекао је и цифру: осам милиона динара. То је саопштио у присуству њихових најодговорнијих представника, и нико од њих на такву изјаву није имао примједбе.

Д. Н.

РИЈЕЧ-ДВИЈЕ О ИЗГРАДЊИ „АВАЛЕ“ И „МОГРЕНА“

Да ли се море мути...

У изградњу хотела „Авале“ и „Могрен“, који Будви треба да поврате туристички живот и првобитни сјај и славу, а тиме и услове за привређивање, упрте су очи свих нас. Мајда је ко остана разводушан према изјави која је недавно дошла од стране представника извођача радова да ће Будвани нову годину дочекати у хотелу „Могрен“, а да ће се први туристи у „Авалу“ уселити најкасније 1. маја идуће године. Изјава је дјеловала охрабрујуће, јер житељи Будве најбоље знају шта управо ова два угоститељска објекта значе за „љепотицу југа“.

У свим тим очекивањима, надањима и жељама неочекано се као проблем појавило депоновање земље у море испред хотела „Авале“, која се ту баца с намјером да се формира хотелска плажа. Јер, ње заправо на том простору и није било, и послушио се глас стручњака шта у том правцу треба чинити.

У основној организацији удруженог рада „Авала“ ових дана имали смо прилике да видимо подебес пројекат којим се тачно предвиђа како поступити да се довоје до жељene плаже. Урадили су га познати стручњаци из Ријеке, инжењери Ратко Чичин-Шаји и Маријан Шимунић. Они рјешење овог проблема виде у бацању земље из искона темеља хотела „Авала“ на „пјену мора“ испред хотела. Предлажу да се она ту истоварује у љетњим мјесецима када је рад морских струја и таласа најманји, а, кажу, ујесен и у току зиме море ће учинити своје: сувиша земља ће бити однијета

у море а на простору где треба да се добије плажа остаће шљунак, који је једино решење за формирање плаже, јер би пијесак море могло да однесе. Да би се шљунак на том простору задржао предвиђају да се са једне и друге стране будуће плаже урадије двије камене бране.

За реализацију пројекта објављено је одобрење од Лучке капетанije у Бару.

Као гром из ведра неба дјеловала је вијест, и то када је депонија земље постала позамашна, да се овој замисли стручњака из области поморства супротставља Завод за заштиту споменика културе Црне Горе. У писму које је у Будву стигло на неколико адреса, између остalog, читамо:

„... Овим је измијењен рељеф овог потеза будванске ривијере, и то његов највернији дијела, грубо је нарушен природни амбијент, деградирају споменичка вриједност Старог града, озбиљно угрожена еколошка средина читавог подручја, и саобраћајем тешких возила доведе из упитање припрема санације тешко оштећених градских бедема и куле.“

Оцјена је веома тешка, јер послови на изградњи хотела таман су се захуктали. Зато се поставља питање: ко ме и колико вјеровати? Док одговорни и квалифицирани стручњаци говоре једно, оцје не других говоре о тешким промашајима у тако осјетљивим питањима као што су очување човјекове средине и тако драгоценог споменичког фонда.

Мито Димитровски посетио Љечилиште „4. јули“

Крајем прошлог мјесеца Мито Димитровски, предсједник СУБНОР-а Југославије, посетио је одмаралиште ратних војних инвалида „4. јули“ у Петровцу. Директор Љечилишта Бошко Перазић упознао је Димитровског са садржајима у овом веома лијепом објекту, који распластаже са 250 крећета, и који ће ускоро имати и блок за медицинску рехабилитацију током цијеле године.

Г.

БУДВАНСКЕ ПАРАЛЕЛЕ

ДИФЕРЕНЦИЈА- ЦИЈА

Ако се не можемо добро издиференцирати на радним задацима и друштвеним активностима можемо на социјалним разликама.

На будванском тлу се све више шири јај између богатијих и сиромашнијих грађана, те ови први, због својих мудрих поуздања, уз пасивно посматрање широке публике и њених изабраника, постају цијељени комитенти домаћих и страних банака.

Нека им је аферим, ако су све своје друштвене обавезе измирили. Међутим, страх ме је, и то оправдано, да им те обавезе нису добро одмјерене.

УНОСНЕ ПРИКОЛИЦЕ

Један број наших суграђана ни земљотрес не може да одучи од бизниса.

Страдали су и добили из фонда солидарности приколице да би обезбиједију дили кров над главом. Чињеница је да су том приликом преживјели великом муке.

Добили су затим добре станове, боље него што су се надали, и одмах отпочели да их ефикасно реагирају. Међутим, заборавили су да врате приколине.

И не само то, него су отпочели да туђе приколице приватно издају под станарима и туристима, остварујући позамашиз до пунска средства. То му дође као некаква накнада за претрпљене психичке патње. Не треба их дирати када се до сада није реаговало. Треба се само запитати: да ли су само они заслужни што су обогатили своју приватну туристичку понуду са друштвеним средствима.

Д. Новаковић

Конституисана делегатска скупштина Интерне банке

Јаредића, делегата улцињске „Вељке плаже“, а за замјеника предсједника Радојицу Поповића, де легата жабљачког „Дурмитора“.

Расписани су избори за чланове Комисије самоуправне радничке контроле и усвојен Правилник о информисању. Посебну пажњу делегата изазвале су дводје одлуке: прва — о горњој граници задужења удружених чланница код Интерне банке, и друга — о начину коришћења и располагања удруженим девизама, која се темељи на принципима узајамне солидарности удружених чланница. Обје одлуке, усвојене су једногласно — делегати су имали довољно времена да прибаве изјашњење своје базе и у име ње изнесу своје опредељење.

J.

На Словенској плажи са „третним таласом“

Мада без и једног хотелског објекта у позадини, Словенска плажа је, и послије трећег туристичког таласа, крцата купачима. Упитали смо неколицину за утиске са одмора у Будви.

Буро Летић, радник у Секретаријату унутрашњих послова СФРЈ, и његова супруга Јованка, пензионер, проводе одмор у Ауто-кампу на Словенској плажи:

— Проводимо одмор у пријатном смјештају. Задовољни смо сасвим. Ми смо, иначе, стари гости Будве и, нормално, уочавамо сваку про-

гледу смјештаја. Наime, простор у Ауто-кампу је обрастао високом травом и жбуњем. Интересантно, нема никога да то уклони, па смо морали сами да се сналазимо да бисмо намјестили шатор.

Иво Панић, директор ОУР „Стандард“ из „Зорке“ — Шабаца са супругом Вујком и кћерком Надом:

— Проводимо одмор у пријатном смјештају. Задовољни смо сасвим. Ми смо, иначе, стари гости Будве и, нормално, уочавамо сваку про-

мјену, било позитивну или негативну. Пошто смо започели разговор на ову тему, хтио бих да вас замолим да пренесете преко вашег листа да двије мјешавице бето на на Словенској плажи у већијој мјери угрожавају удобност боравка туриста на овом дијелу Будве, а и самих мјештана. И плажа и насеље су даноноћно изложени великој прашини, а ови погони ремете и ноћни мир. Знамо да је Будви потребан бетон послије страшне катастрофе, али зар није било других локација него баш по средини Словенске плаже?

Саво Губеринић, директор Медицинског центра из Ваљева:

— Годинама сам гост Будве. Изузетно сам задовољан смјештајем, плажом, топлим морем и топлином људи. Немам никаквих примједби, јер се у Будви осјећам изврсно. Једино желим да видим да Будва што прије добије некадашњи сјај.

Часлав Петковић, са супругом и кћерком долази из Књажевца:

— Тек сам стигао у Будву, и још не могу ништа рећи како ће бити, али за прошлу годину имам само похвале. Ја сам већ одавно постао љетњи становник Будве. Ту ми је најдраже, стекао сам пријатеље и само лоше вријеме може да ми поквари прави одмор. Остало све знам: лијепа плажа, топло море, до ста сунца...

Ратомир Бузовић, радник у Фабрици „Ђуро Салај“ у Нишу:

— Први пут сам на одмору у Будви. Мислио сам да ће то бити много лошије, с обзиром да је Будва страдала у земљотресу. Међутим, за сада нема ништа лоше. Ја, иначе, из радозналости волим свуда да завирим. Врло ме је изненадило што овај камп није најбоље уређен. Ни чистоћа плаже није на висини. Видим тамо двојицу момака ујутро понешто да раде, али почину тек када и гости почну да долазе! На плажи има нови клозет, али с катањем на вратима!

В. Станишић

УЗГРЕД ЗАБИЉЕЖЕНО

Бувља пијаца

Све је расцјетало: туризам, расположење, трговина, саобраћај... А то што помало цијење има око нас, то је, зна се, она „црна тачка“ нашег туристичког менталитета. И сад је каоно на томе говорити. Нарањено, крича је по мало и киша, нема је, а без ње, нема ни зелене траве. У тој атмосфери има нешто иночно. Будва је већ у јуну добила непромовисану „бувљу пијацу“. Ако је вјеровати су дуј репортера, „бувља пијаца“ је дио велеградске атмосфере: Београда, Титограда, Сарајева... А сад је има и Будва.

Није то она баш права „бувља пијаца“. Под сводози ма велелепног и корисног тржног центра, испред зелене пијаце, поред бетонских стубова, мало мало па се формира нека групица, ту се тругује. Продавци нису љутослојни гости. Највише из источних земаља. И највише Чехи и Словаци. Они су се некако одомаћили. Помало говоре на шаки, добро изговарају цијене. А ако дође до неспоразума, увијек се нађе неки предводилац.

Шта се продаје? Ситнице, руље, мајице, апарати за сушење косе, играчке, гумени душеси, шатори, украси, чак и парфимерија. Има тренутака кад „продавци“ немају представу о нашим цијенама и купци јефтино дођу до робе, а када обиђу наше трговине.

Добра стара времена

Нећемо се враћати даље, успомене су успомене. А, ипак, понешто од оне старе добре атмосфере не можемо да не поменемо. Будвани, гости који овде долaze годинама, људи који „морају“ да пропшетају од „Сунца“ до Старог града, никад не могу да прекале што ових дана не могу да дошетају до каме, не отrade испред „Авале“. Најљепше штете биле су о-

ко седам у вријеме заласка сунца. Вјероватно се ништа у природи није промијенило. Залеђи сунца су ту и даље фантастични, али је земљотрес промијенио облик тог чаробног кутка. Зидине Старог града висе вам над главом. Ако ту застанете, нешто пре теће и тешко ћуња се око вас док ту стојите. Све то подсећа на несрћу која се полако заборавља.

СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА СИНДИКАТА

Значајна питања на дневном реду

На сједници Општинског вијећа синдиката, која је одржана крајем прошлог мјесеца (присуствовали и **Велизар Мијајловић**, члан Предсједништва Републичког вијећа синдиката, и **Жарко Миковић**, секретар Општинског комитета Савеза комуниста) расправљало се о основним задацима на спровођењу ставова Трећег конгреса самоуправљача, друштвеној самозаштити у удруженом раду, као и о примјени друштвеног договора о усмјеравању и распоређивању чистог дохотка и дохотка за период јануар—март 1981. године.

У материјалима и у дискусији је да су организације и органи синдиката у нашој општини обавези да одмах покрену широку акцију на упознавању радника с документима Трећег конгреса самоуправљача, као и да утврде своје задатке, односно покренују акцију за унајтјење самоуправних и друштвено-економских односа у својој средини. Истакнуто је, та које, да треба анализирати досадашњу практику и сачинити преједије неријешених питања и проблема на чијем се рјешавању треба ангажовати. Потребно је израдити програма рада и то — како је подвучено — најкасније до 15. септембра ове године. Инсистирало се на конкретној разради конгресних ставова и њиховој примјени. Такође је један од наредних задатака да се оставари принцип расподеле према резултатима рада. Синдикат ће се залагати за самоуправно повезивање и удржавање рада и средстава, затим за споразумљавање и друштвено договарање, док ће борба за економску стабилизацију бити, као и до сада, приоритетни задатак. Заштита животног стандарда, потреба да удржани радници учествују у делегатском систему непосредно и преко својих делегата и делегација, односно да суверен одлучује о битним питањима свога живота и рада, назначени су, такође, као задаци на којима ће се убудуће више ангажовати.

У вези с друштвеним самозаштитом у удруженом раду пријеђено је да се формално испуњава слово закона. Чује се приговор на недовољно ангажовање радничке контроле, остваривање функције друштвенног правобранца самоуправљања и судова у удруженом раду, као и о несхватању значаја ових организација у остваривању друштвене самозаштите. Интерни контроле слабо сарађују с другим субјектима друштвене самозаштите, посебно са стручним органима унутрашњих послова. Прије из-

вјесног времена затечено је, на спавању девет чувара, а четвртица нису била дошла на посао! Приликом другог обилaska, осам чувара није нађено на радним местима, док су четворица несавјесно обављали посао. Ништа није боље стање ни у противпоказарној заштити, а ни систем веза није на завидном нивоу (у 40 радних организација чувари не могу користити телефон или неко друго средство везе).

Истакнуто је активно учешће Синдиката у акцији „Јединствени у одбрани и заштити“. С обзиром да су штете које се причињавају друштвеној имовини и средствима рада врло високе, обавезне су све организације синдиката да расправле питање односно према друштвеној имовини и накнади штете путем сигурања.

У вези с примјеном друштвеног договора о усмјеравању и распоређивању чистог дохотка и дохотка за период јануар — март 1981. године речено је да поједини корисници друштвених средстава нису поштовали одредбе друштвеног договора, па је закључено да се за непоштовање договорене политичке предузимају мјере одговорности.

У дискусији су учествовали **Бранко Радоњић**, **Милорад Дапчевић**, **Биљана Ивановић**, **Милан Балевић**, **Велизар Мијајловић**, **Жарко Миковић**, **Урош К. Зеновић** и други.

Обијачи из браве

Дуж наше ривијере обијаче највећим бројем су узело је мања. У Одјељењу унутрашњих послова често стижу пријаве гостију да им је нестao аутомобил, или да је нађен обијач и да су из њега однijете ствари.

Наши људи су припремили више акција које су урориле плодом — реклами су нам у Одјељењу унутрашњих послова.

— У Бечићима смо лишили слободе четворици џунојија из Вучирна који су обили седам аутомобила. Притворили смо и опасног обијача Бранислава Речића, настанијеног у Београду, који је још 1978. године обијао кола на овом терену. Недавно смо га лишили слобо-

де на мјесту Смоков вијенац где је био начинио мали бункер у коме се скривао и држава алат. Он се толико био специјализовао за обијање да је помоћи савременог алат био у стању да сваку браву обије за свега три секунди.

ПРЕТУЧЕН ЧУВАР КАМПА

У аутокампу Вуљарица петорица дрских силасија претукали су чувара Славка Бабића. Право је дошло до претирке, а потом су Цафера Беришића, Тефића Шаћирића, Гужди Шаћирића, Салихи Шаћирића, сви из Приштине, и Адем Шаћирић из Подујева пре тукли Бабића. Силасије су бројно откривене, а судија за прекршаје Цафера, Руждију и Тефића казнио са по 20 дана затвора.

Комисија за контролу боловања

Због тога што је број боловања у нашој општини веома велик и у сталном је порасту, у Дому здравља формирана је посебна комисија (др В. Франићевић, др М. Љубишић, др П. Зец), која ће на приговоре ООУР, радних и других организација, односно осталих друштвених субјеката појединачно испитивати свако боловање на које се приговор односи.

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА

ОБНОВЉЕНА БУДВА ТРЕБА ДА БУДЕ ЖИВИ ГРАД

Како старој Будви вратити живот, једно је од питања које се непрестано поставља пред друштвене субјекте у Будви, а и шире. Враћање живота овом старом урбанијуму је тлу организована људска насеобина настала равно прије нешто више од два миленијума, па сада им представља најстарије наше насеље, и једно међу првима на Медитерану, постала је једна од првих обавеза у вези са њеном обновом послије катастрофалног земљотреса.

Проблеми и задаци у вези обнове старог будванског града били су предмет расправе на сједници сва три вијећа Скупштине општине, на којој је, најзад, усвојен програм радова на њеној обнови. Послије дужих, слободно се може рећи, понекад и непотребних усаглашавања ставова, мишљења и жеља у вези с овим сложеним послом, програм радова на њеној обнови усвојен је без већих примедби. Но, што је било — било је. Остаје, значи, да се поставке програма обнове старе Будве што прије и досједно претворе у дјело. То је жеља, прије свега, њених житеља, а иштица мање и бројних туриста који су до сада простране будванске плаже, модерне хотеле и Стари град прихватали као једну целину. Јер, велика је и непроцењива улога насеља међу дебелим каменим зидовима за подруčje где се „природа играла, када је своје чудесно дјело стварала“.

Једна од чињеница коју треба прихватити јесте да је враћање живота овом у целини дјелу народног неимара, што стару Будву чини

особеном међу старим приморским градовима, потрајати дуже него што се у почетку мислило и очекивало. На то, као прво, упућује степен оштећености зграда и других објеката, затим потребна среđstva за њену ревитализацију и низ других момената. Наравно, у свему томе је важно да обновљена Будва постане још важнији чинилац у даљем развоју туризма, као основе живљења и даљег развоја нашег подручја богатог природним љепотама.

Чињеница је да се у припремама за почетак обнове старе Будве у много чему неоправдано каснило. Најконкретнији пријери с тим у вези су кашњења на изради програмских основа за израду урбанистичког плана овог старог урбанијума, што треба да представља полазну основу за израду урбанистичког пројекта. Неоправдано се каснило и с другим пословима. Тако је оценијено да није смјело да се деси да првобуду године и да се тек онда почне с израдом пројекта санације градских бедема, а то се десило и с израдом пројекта инфраструктуре, која, иначе, треба да представља нови квалитет око организовања живота у обновљеном урбанијуму. Поготову што ће се, поред функције становништва, у њој створити услови за развој бројних активности које ће заједно представљати нови квалитет на унапређењу и даљем развоју туризма на подручју Будве.

На недавно одржаном састанку Извршног одбора Скупштине општине и Извршног одбора СИЗ за образовање, културу и физичку културу посебно је рекено да се никаква оправдања око закашњења на извршавању прихватљених послова око обнове старе Будве неће више прихватити. Њена обнова, поред изградње хотела на Словенској плажи, најважнија је обавеза за друштвени субјекте. То се посебно односи на Завод за изградњу и уређење Будве коме је поверио да организује све послове.

КАКАВ ЖИВОТ ВРАТИТИ СТАРОЈ БУДВИ?

Основна карактеристика тог опредељења је да обновљена стара Будва треба да буде живи град, настањен

сталним становницима. У њој ће се обезбиједити просторија, биће то искључиво приземља зграда, за обављање низа привредних дјелатности, које ће значити озбиљну до пуну туристичкој понуди на овом простору. То, истовремено, треба да буде главни облик валоризовања уложених друштвених средстава у њеној обнови.

При обнови строго ће се водити рачуна о аутентичној рестаурацији објеката, што захтијева помоћ одговарајућих научних и стручних орг

анизација и појединача. Популарна пажња посветиће се примјени сеизмичких и других захтјева и решења, како би се једно тако драгоценог градитељског наслеђе осигурало од евентуалних будућих потреса. Строго ће се водити рачуна о поштовању интереса власника зграда, као и о економисању средставима, што препоставља брузу и ефикасну градњу, обавезно спровођење лicitације за све веће радове и обезбеђење квалитетног надзора.

Д. Н.

НОВОСТИ ИЗ КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА

Археолошка збирка поново у Будви

Како су нас обавијестили у Културном центру, Археолошка збирка, која је након земљотреса преbacena у Цетиње, биће ускоро враћена у Будву и депонована у једној канцеларији Културног центра.

МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА ПОЧИЊЕ СА РАДОМ

Модерна галерија почине своју активност у новој просторији која се адаптира за ову намјену у згради „Зета филма“. У току овог мјесеца отвориће се изложба слика Бата Михаиловића. Овај нашиrenomirani сликар, који живи и ради у Паризу, не давно је излагао у Београду.

Сусрет са сликама Бата Михаиловића биће угодан доживљај за све љубитеље сликарства.

И БИБЛИОТЕКА У НОВИМ ПРОСТОРИЈАМА

Као и Модерна галерија и Библиотека је, најзад, добила нове просторије у којима ће доћи до пуног изражавања њена дјелатност и функција. Поред простора у коме је смјештен књижевни фонд налази се пријатан кутак за читаоницу. Све у свему, створени у повољни услови за њен несметан рад.

М. Јовановић

ОБАВЈЕШТЕЊЕ

Обавијштавамо све регрутре — обveznike sa територије Скупштине општине Будва, који се воде у војној евиденцији органа управе за народну одбрану ове општине, а који су завршили средњу школу и уписали се на вишу или високу школу, да се јаве наведеном организацијом са индексом или увјерењем о упису на факултет ради упућивања на одслужење војног рока

ОДЈЕЉЕЊЕ НАРОДНЕ ОДБРАНЕ
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ БУДВА

БЕЗ ИГАРА ЈУГА

Договор око Игара југа ове године није постигнут. Тако да смо остали без онако добрих остварења, какве смо ранијих година овде гледали. Памтимо изузетно добре и врло посјећене монодраме „Чеговић“ у извођењу Петра Божковића, „Страх од летња“ Раде Ђуричанића, „Теби моја Долорес“ са Ружицом Сокић, „Ој животе“ Јосипа Пејаковића, „Јабанци“ Радована Јаблане у интерпретацији Чеда Мрваљевића, концерт Јована Јовчића, Трипа Симонутија, Ибрице Јусића и других.

Без сваке сумње празнина због неодржавања Игара југа се осјећа. Каошно се сазнало да је Републички центар за културно-умјетничку дјелатност из Титограда, због недовољно средстава и проблема у организацији, одустао од овог врло добrog за мишљеног летњег фестиваља, који је програмом обједињавао приморске градове и тиме уносио више реда у организовање летње забаве.

Ради тога Будва у току јула није имала ни један озбиљан програм мада за ове сврхе први пут билоовољно средство. Остао је август да се нешто уради, ако не за госте, а оно бар за домаће посјетиоце, који са интересовањем прате сва гостовања драмских умјетника.

Б. Л.

СНИМАЊЕ ТЕЧЕ ПО ПЛАНУ

Кад се снимаје филм, онда се свима који с тим имају некакве везе, увијек жури, влада нека нервоза, много телефонарија...

Никола Краповић, руководилац Сектора производње „Зета филм“ супротно овога констатацији, „мирно“ нам је да информације о току снимања филма и ТВ серије „13. јул“.

— Нема неких нарочитих новости кад се тиче снимања филма и ТВ серије о 13. јулу — каже Краповић. — Екипа је послије обављеног снимања у Никшићу преселила у Кућишта код Цетиња. Обавијештени смо да не она у Цетињу и његовој околини снимати око тридесетак дана. Снимање до сада тече по утврђеном плану. Једино на што се руководилац производње појали су средства, па је прецизирао да средства предвиђена и договорена самоуправним споразумом не пристижу по уговореној динамици. — Ако се у том погледу ситуација ускоро не изменји, плашимо се да би то имало утицај на нормални ток снимања, које би према плану требало да се заврши до почетка октобра.

ДОБАР СТАРТ ВАТЕРПОЛИСТА

Ватерполисти Будве, који се већ другу годину такмиче у другој савезној лиги — група југ, добро су стартовали. У прва три кола обезбиједили су двије победе и једном су поражени. Пред својом публиком високо су поразили прво тим „Вела Луке“ са Корчуле, и то резултатом 17:10, а други пут је „Жртва“ био „Кумбор“, који је поражен са 18:9. Једини по раз Budvani су доживјели на гостовању у Дубровнику.

Интересантно је напоменути да за тим „Будве“ наступа вишеструки државни репрезентативац, некадашњи члан београдског „Партизана“, Ђорђе Перешић, који са да припрема ову екипу. Утакмице се играју на пливалишту бившег хотела „Интернационал“.

Г.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ СЕВЕР

УЗ 125-ГОДИШЊИЦУ РОЂЕЊА НИКОЛЕ ТЕСЛЕ

НАУЧНИК ОГРОМНЕ ЕНЕРГИЈЕ

— Мој живот је био непрестано треперене између агоније неуспјеша и блаженства успјеха — говорио је велики научник Никола Тесла у годинама када је иза њега већ остало преко 1000 проналазака из области електротехнике, машинства, физике, хемије, медицине и биологије.

Тесла је сигурно био у праву да је овако једноставном реченицом оцјенио свој животни пут, и зузетно богат стваралаштвом.

Стодвадесетпет година послије његовог рођења и 38 година након смрти овог генија из Смиљана, цио свијет, а прије свега ми, његови земљаци, с поносом се сјећамо свега што је учинио тај мирни човјек огромне стваралачке снаге. Годишњице су прилика да се укаже на посебност, специфичност и величину домаћег. Теслин допринос модерном свијету и овом вијеку је од неизреџивог значаја, његове заслуге у развоју савремене цивилизације данас су још видљивије, јер је Тесла, као и сви научници — визионари, ишао за копље испред свог времена и одавно досезао у науци до наших и дана који су испред нас.

У овој години јубилеја 40-годишњице устанка и социјалистичке револуције народа и народности Југославије, обиљежавање 125-годишњице рођења Николе Тесле до бија још више на значају чињеницом да је и далеко од своје домовине не Тесла давао пуну подршку борби наших народа и народности за

ослобођење и стварање овакве заједнице какву имамо.

ШКОЛОВАЊЕ, ПРВА ОТКРИТВА

Познато је да се Тесла, иако дуго година одвојен од завичаја, у мислима често враћао родној груди. Забиљежено је да је говорио: „Једнако се поносим мојим српским народом и мојом хрватском домовином“. До краја живота остао је Југословен. Пред смрт је поручио југословенским народима да буду сложни и јединствени у борби против фашизма. Његово дјело остало је трајно уписано у историји светске науке и историји свих југословенских народа.

Никола Тесла је школовање започео у родном Смиљану, а наставио у Госпићу. Гимназију је завршио у Карловцу. Од оца, професора физике, наследио је љубав за књигу и науку. Студије електротехнике започео је на Високој школи у Грачу, а радио је по 20 часова дневно да би што прије завршио студије. Послије Грача, по очевој жељи, наставља студије у Прагу, запошљава се потом у Будимпешти и ту усавршава појединачне уређаје у телеграфији. Већ 1882. године открива магнетско поље и тада почиње Теслин пут кроз путеве науке. Без икаквих средстава 1884. године одлази у Америку и у Њујорку започиње серију великих проналазака, сусрећући се на свом стваралачком и животном путу с

безброј тешкоћа, али доживљавајући и блаженство успјеха.

Од преко 1000 проналазака из 22 подручја науке Никола Тесла је постао примјер једног од најпродуктивнијих научника-проналазача свијета. Сваки мотор, генератор, телефон, телевизор, рачунарска машина — само су дио неке цјелине која настаје на епохалним Теслиним открићима. Тесла је пока зао какве све неслуђене могућности пружа примјена струје високе учестаности и високих напона које су у науци назване Теслине струје. Његова предвиђања да се вијести шаљу бежичним путем одавно су постала стварност. У својој лабораторији у близини Њујорка Тесла је створио прву радио-станцију с којом је бежичним путем успио да пренесе сигнале на даљину од 32 километра. Остварујући тај подухват, Тесла је рекао: „Толика је мој човјек да небо одјекује, а Земља дрхи од самог звука његовог гласа“. У бројним сусретима с младим људима, будућим проналазчикима, Тесла је говорио: „Млад човјек не треба да очајава што нема новца да би се мислило, а идеја се рађа у процесу мишљења“.

Тесла је био рођени геније, визионар, филозоф, пјесничка душа, сањар и човјек који је својим животом и дјелом постао примјер без бројним генерацијама младих научника на путу којим савремена цивилизација граби ка будућности.

ТАНА НА МОГРЕН ПЛАЖИ

На сунчаној Могрен плажи Тана с дједом школјке тражи, каменчиће жуте, плаве — орглицу да направе. С њима скупа тета, мама чепракају по шкрапама хоће да им буде Тана накићена ко Снежана. А око ње дјед и бака воде коло патуљака. Рукицама пљеска Тана росом зноја покапана, угијана дједа зове да је води у валове, вал запљусне њега и њу, зањиха их као у сну. Тако Тана сваког дана сјајем сунца обасјана по пјеску с дједом тражи на сунчаној Могрен плажи — она трчи, он се гега — веле: „Пије то за њега“. Ал' он чини све за Тану, своју птицу распјевану.

Јунус МЕЂЕДОВИЋ

ИЗ НАРОДНЕ ПОЕЗИЈЕ

ДА С' ОЖЕНИШ БИХ СЕ ОТРОВАЛА
Али-паша на Херцеговини,
Л'јепа Мара на Бишћу бијаше.
Ај, колико су на далеко били,
једно другом јаде задавали.

Књигу пише паша Али-паша:
„Л'јепа Мара, би ли пошла за ме?“
С Бишћа Мара њему поручује:
„Да ме просиш, не бих пошла за те;
да с'ожениш, бих се отровала!“

ШТО САМ МЛАДА, ДА САМ ВОДА ХЛАДНА

Што сам млада, да сам вода хладна,
ја бих знала где бих извирала,
крај дућана Јове базарџана;
не би л' Јови жеља додијала,
не би ли се водице напио,
не би л' мене у води попио,
не би ли му на срце панула
и на срцу рану начинила!

КАД ЈЕ ДРАГА НАДАЛЕКО

Благо, брате, ономе јуваку
кога није на далеку драга!
А моја је драга на далеку,
иструну ми јаглук и марама:
у марами грожђе односени,
а јаглуком сузе утирући —
са мојом се драгом растајући.
Ал' говори Јово капетане:
„И моја је драга на далеку,
ал' кад мени на ум падне драга,
ја не гледам тавиој ноћи доба,
ниј' мој коњиц мутној води брода
путем идем, за њим брчка нема;
воду газим, за њим брчка нема!“

ЧОВЈЕК ПАША И МИХАТ ЧОВАНИН

Таде паша говори Михату:
„О, Михате, турски душманине,
ће се мука код главе нагнала,
и ту мука главе не помогла,
и ту муку опалила муња!
Ђе се глава код муке нагнала,
а та глава муци не помогла,
и ту главу посјекли крвници!“

ЗАРАН' КУМЕ, ЗАРАН' СТАРИ СВАТЕ

Заран' куме, заран' стари свате!
Моли вам се женикова мајка:
зарана јој снаху доведите,
да донесе сунце у њедрима,
у рукав'ма сјајне мјесечине!

Слове која су одузета апострофом појединим појмовима додају се на крају редоследом њиховог одузимања, па ево рјешења: баштина

ЗАНИМЉИВА АСТРОНОМИЈА

Црвена планета

О Марсу, нарочито о тајанственим Марсијанима, испричано је толико прича да је ова планета сигурно најпопуларније небеско тијело. Фантастичних идеја било је и биће, али оне одмах падају у воду чим научна истраживања дођу до супротних резултата. А о Марсу посљедњих година имамо много нових информација.

Ево основних података о овој планети: средњи полупречник — 3394 км (нешто више од половине Земљиног), а маса — 0,11 део Земљине. Средње растојање Сунце — Марс је 1,5 пута веће од средњег растојања Земље од Сунца. На елиптичној путањи обиђе Сунце за 687 земаљских дана. Трајање обртања око осе је 24 часа и 37 минута. Земљи се може приближити на 56 милиона километара.

Марс има провидну и танку атмосферу, деведесет одсто угљениксида, затим има нитрогена и аргона, док је количина слободног окисигена и водене паре веома мала. Укупан ваздушни притисак на површини износи свега 5—6 милибара, што је мање од стотог дјела онога што је на Земљи (такав притисак је на висини од 30 км изнад Земљине површине). Повремено се могу примијетити облаци: жути, састављени вјероватно од прашине, и бијели, највјероватније, скупине ледених кристала.

Са Земљине површине телескопи могу да виде детаље Марсове површине веће од 300 км. С таквом мери раздавања могуће је да са сигурношћу утврдити постојање само крупнијих формација. Тако се виде светлији дјелови, црвенкасто-наранџасте боје, који заузимају 2/3 планетине површине (од ове црвенкасте боје потиче назив Марса: крв је црвена боја, а рат је везан с крвљу, па отуда назив повезан с римским богом рата). Остали дјелови су тамнији. Прве зовемо континентима, а друге морима. У поларним областима терен се прекрива поларном бијелом камном (састављеном првенствено од сmrзнутог угљениксида), чија се величина мијења у зависности од годишњих доба. Боја мора (без воде!) такође показује промјенљивост у току Марсове године.

Америчке и совјетске космичке летелице приближиле су се овој планети и омогућиле разликовање детаља чија је величина 1000 пута мања него

што дају телескопи са Земље. Не треба посебно нагласити да су ови успјеси значили и значај изузетну помоћ у познавању Марса. Шта се види? Много необичног. Марс није сличан ни Земљи, ни Мјесецу, то је тип небеског тијела који досад нисмо познавали. Оно што се одмах види, то је доста нераван терен. То је изненађење, јер се сматрало да је површина ове планете равна, или бар благо таласаста. Има пуно кратера сличних, али не једнаких Мјесечевим, који не покривају равномерно површину планете. Маринер 9 снимио је вулкане, вијугава рјечна корита (без воде!) и комплекс кањона. Највећи вулкан, назван „Сњегови Олимп“, висок је 15, па можда и 30 км, пречник доње основе његове купе је 500 км, а отвор кратера је 65 км! Један систем кањона налази се у близини екватора и протеже се у дужини од око 4000 км. Просјечна широта кањона је 100 км, а дубина око 6 км! Сматра се да је развој Марса у вези између Земљиног и Мјесечевог развоја. Геолошка активност је слабија од Земљине. Постоји претпоставка да овај планета тек сада почине да бива активна — и вулкански и геолошки.

Треба напоменути да новија истраживања нису потврдила постојање оних дугачких, праволинијских и широких канала, на које су указали ранији посматрачи Марса. Те творевине нарочито су потврдили мешавину на вези са Марсијанима. „Канале“ бисмо могли објаснити привидном комбинацијом површинских детаља (узвишења и удубљења) у једну целину.

На мјестима где је Сунце у зениту, температура тла на екваторском дијелу Марса износи око + 30°C, за вријеме заласка Сунца око — 20°C, а у поноћ — 100°C! На рубу поларне капе дневна температура је око — 120°C. Али, треба примијетити да је одмах изнад тла температура осјетно нижа — није никад већа од 0°C.

Велико је питање да ли овакви услови, одсуство течне воде и састав атмосфере, омогућавају неки живот. Такво је стање сада. Али, може бити да су услови некад били повољнији, тада се живот створио, а касније се прилагодио овим суровим условима. Одговор ћемо добити од будућих истраживања.

